TEKST • MARC DE LEEUW

OUD GE SCHUT

Al een eeuw het zelfde model

Sommige typen wapens in het Nederlandse leger zijn al heel lang in dienst. Ze zijn zó goed en betrouwbaar dat ze ook in deze tijd van allerlei technologische vernieuwing – al dan niet na een facelift – nog prima meekunnen. Niet alleen het Nederlandse leger gebruikt ze, wereldwijd gebeurt dit. Zo zetten Oekraïense soldaten zelfs nog machinegeweren uit de Eerste Wereldoorlog in!

Marinier Lex Wiersma (pseudoniem) somt een heel rijtje wapens op die al tientallen jaren in dienst zijn bij het Nederlandse leger. Ze hebben op het slagveld bewezen wat ze waard zijn. „Klassiekers zijn de Browning M2, een machinegeweer, en de MAG, een lichter machinegeweer dan de Browning M2. Verder hoort het Glock 17-pistool bij de oudgedienden. Maar denk ook aan het grovere geschut, zoals de mortieren.”

MORTIER

EEN DODELIJK KROMBAANWAPEN

Een geducht wapen (en al lang in gebruik) is de mortier. De Nederlandse defensie beschikt over drie typen: 120 mm, 81 mm en 60 mm. Deze worden bijvoorbeeld gebruikt om troepen die zich verplaatsen vuursteun te geven. Wiersma: „Dat houdt in dat er met een wapensysteem, bijvoorbeeld een mortier, gericht op de vijand wordt geschoten, zodat die schade wordt toegebracht en zich schuil gaat houden. Eigen eenheden kunnen dan gaan aanvallen of zich terugtrekken zonder dat ze door de vijand onder vuur worden genomen. Een mortier is een ‘krombaanwapen’, wat wil zeggen dat de granaat met een hogere hoek dan 45 graden in de lucht wordt geschoten en dan met een paraboolvlucht in vijandelijk gebied landt. Met dit wapen kun je doelen in heuvelachtig terrein en verschoten achter een dekking raken. Zo’n granaat geeft een drukgolf die in het geval van de 120 mm-mortier binnen een straal van 30 meter dodelijk is en binnen 100 meter schadelijk – en mogelijk dodelijk.”

BROWNING M2

EEN LOODZWARE MITRAILLEUR

De Browning M2 is een zwaar machinegeweer dat door John Browning (1855-1926) kort na de Eerste Wereldoorlog is ontworpen. Dit wapen is zo succesvol dat het al vanaf 1950 in gebruik is bij de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Marine. Het geweer heeft de bijnaam ‘Ma Deuce’, afgeleid van M2. In België en Nederland is het beter bekend als de ‘punt vijftig’, vanwege het kaliber van 1,27 cm (0.50 inch, volgens de Engelse notatie).
De Browning M2 is een automatisch luchtgekoeld wapen, waarbij de patronen met een patroonband worden aangevoerd. Hij kan worden ingezet tegen doelen op de grond en in de lucht. Voor de bediening is een schutter plus helper nodig (die voor het laden van de munitie zorgt). Wiersma: „Hij kan op een voertuig worden geplaatst met behulp van een onderstel (affuit). Inclusief munitie weegt hij 75 kilo en is loodzwaar om te dragen. Dat weet ik uit eigen ervaring, want we lopen er weleens mee, bijvoorbeeld om te trainen hoe je de vijand zo geruisloos mogelijk kunt benaderen. Het sjouwen is haast niet te doen, zeker omdat je ook je eigen bepakking nog mee moet zeulen.”
De Browning M2 kan op licht gepantserde voertuigen worden geplaatst. Bij de marine wordt de punt vijftig ook op landingsboten geïnstalleerd. Je kunt de Browning M2 inzetten tegen onder meer auto’s en lichte pantserwagens, om motorblok, banden en elektrische systemen te raken.
Wiersma: „Een andere functie van dit wapen is het op afstand houden van de vijand door het ‘sproeien’ van een kogelregen.”
De punt vijftig is het langst gebruikte kleine wapen in de geschiedenis van het Amerikaanse leger. De laatste versie van een beruchte bommenwerper uit de Tweede Wereldoorlog, de Boeing B17, ook wel ‘vliegend fort’ genoemd, had 13 van deze machinegeweren aan boord. Nog altijd is de M2 het belangrijkste zware machinegeweer van de NAVO.

Specificaties Browning M2

FABRIKANT	FN Herstal (Fabrique Nationale)
LENGTE	1,65 meter
GEWICHT	38 kilo (58 kilo met driepoot)
MUNITIE	.50 BMG (Browning Machine Gun, 12,7 × 99 mm)
AANVOER	Banden van 100 patronen
MAXIMAAL BEREIK	6700 meter
EFFECTIEF BEREIK	1800-2000 meter (gronddoelen), 2000 meter (luchtdoelen)
VUURSNELHEID	450-550 schoten per minuut
IN GEBRUIK BIJ	Koninklijke Landmacht, Koninklijke Marine
INZET	Tegen groepen militairen in open terrein, militairen in voertuigen, licht gepantserde voer- en vaartuigen, huizen, lichte verdedigingswerken (veldversterkingen en wapenopstellingen) en laagvliegende helikopters en vliegtuigen.

COLT C7
EEN BETROUWBAAR GEWEER

De Colt C7 is een semiautomatisch geweer. Dat betekent dat het automatisch laadt na het schieten. Het wapen heeft drie standen: ‘repeat’, ‘automatic’ en ‘safe’. Bij ‘safe’ kan het niet worden afgevuurd, bij ‘repeat’ vuurt het één kogel per keer dat de trekker wordt overgehaald, en bij ‘automatic’ blijft het vuren totdat het magazijn leeg is of de schutter de trekker loslaat. Met de standaardversie van de C7 kan een geoefende schutter zonder telescoop op afstand doelen uitschakelen. Het wapen is erg betrouwbaar als het goed is onderhouden. „Overigens gaan de Colt en de MAG (zie hieronder, -red) in de toekomst mogelijk vervangen worden door een karabijn van SIG Sauer met een kaliber van 6,8 mm. Dit wapen wordt momenteel getest in de Verenigde Staten,” vertelt Wiersma.

Specificaties Colt C7

LENGTE	Circa 100 centimeter (C7)
GEWICHT	3,92 kilo
KALIBER	5,56 mm (5,56 × 45 mm, standaard NAVO-kaliber)
MAGAZIJN	30 patronen
MAXIMAAL BEREIK	550 meter (effectief)
IN GEBRUIK BIJ	Alle onderdelen van de krijgsmacht.

Met de Colt kunnen geoefende militairen doelen raken op zo’n 400 meter.

Effectief tot maximaal 40 meter.

Je sleept nog altijd dik 10 kilo met je mee.

MAG
EEN LICHTGEWICHT MACHINEGEWEER

Een andere oudgediende is het FN-MAG-machinegeweer, ontwikkeld in de jaren 50 van de vorige eeuw en sindsdien in gebruik in meer dan 80 landen over de hele wereld, waaronder in Nederland. MAG staat voor Mitrailleuse d’ Appui Général, mitrailleur voor algemeen gebruik. „Dit wapen is een stuk lichter dan de Browning, met een kaliber van 7,62 mm,” vertelt Wiersma. De MAG is een automatisch, luchtgekoeld machinegeweer dat op gasdruk werkt en op voertuigen kan worden gemonteerd met een onderstel. „Vanwege zijn lichte gewicht is de MAG beter geschikt dan de Browning M2 om te voet te dragen en onopgemerkt door het terrein te verplaatsen, zodat de vijand je niet opmerkt.”

Specificaties MAG

FABRIKANT	FN Herstal (Fabrique Nationale)
LENGTE	1,27 meter
GEWICHT	10,5 kg
MUNITIE	7,62 mm (7,62 × 51 mm NAVO-standaard)
AANVOER	Banden van 230 patronen
VUURSNELHEID	700-750 schoten per minuut
EFFECTIEF BEREIK	800 meter (op tweepootvoorsteun), 1200 meter (op driepoot- of voer-, vaar- of vliegtuigaffuit)
IN GEBRUIK BIJ	Koninklijke Landmacht, Koninklijke Marine (Korps Mariniers) en Koninklijke Luchtmacht
INZET	Tegen grond- en luchtdoelen, zoals groepen militairen in het open terrein, militairen in ongepantserde voertuigen, huizen, lichte veldversterkingen en wapenopstellingen.

M72 LAW
EEN KRACHTIGE BAZOOKA

Ander geschut met oude papieren is de M72 LAW, een licht antitankwapen, beter bekend onder de populairdere naam ‘bazooka’, een raketwerper. Wiersma: „Dit wapen is niet meer up-to-date, maar werd bijvoorbeeld nog wel in Afghanistan gebruikt om vijandelijke pick-ups uit te schakelen. Dit wapen is krachtig genoeg om een ongepantserd voertuig in één keer te vernietigen. Tegen de huidige generatie tanks helpt dit niet omdat die te goed gepantserd zijn.”

GLOCK 17
EEN PISTOOL VOOR DICHTBIJ

Een wapen dat inmiddels al een tijdje meegaat is de Glock 17. Samen met het Colt-geweer zijn deze twee de standaardwapens van de Nederlandse krijgsmacht. „De Glock 17 is een semiautomatisch 9 mm-pistool waarvan de eerste generatie is gemaakt in de jaren 60 van de vorige eeuw. Inmiddels gebruiken wij de vierde generatie, maar die is weinig veranderd ten opzichte van de eerste generatie,” zegt Wiersma. „Dit pistool is bedoeld voor persoonlijke beveiliging dichtbij. Dit handvuurwapen kan gebruikt worden in man-tot-mangevechten in stedelijk gebied, bijvoorbeeld als we huis voor huis moeten checken of er nog vijandelijke soldaten zijn. De Glock 17 is er in geval van nood als de Colt het niet meer doet. Sta je dan bijvoorbeeld in een huis ineens oog in oog met de vijand, dan kun je terugvallen op je handvuurwapen. De Glock 17 is geschikt om te schieten tot een afstand van ongeveer 40 meter, terwijl de Colt effectief is tot afstanden van 400 meter.”

Specificaties Glock 17

FABRIKANT	Glock GmbH
LENGTE	20,3 centimeter
GEWICHT	870 gram
MUNITIE	9 mm Parabellum
MAGAZIJN	17 patronen
EFFECTIEF BEREIK	Maximaal 40 meter
IN GEBRUIK BIJ	Alle onderdelen van de krijgsmacht.

STINGER
EEN RAKET OP JE SCHOUDER

De Stinger is ook een oudgediende. „Dat is een makkelijk mee te nemen wapen; een soort raket op je schouder, waarmee je vliegtuigen, laagvliegende helikopters en zelfs andere raketten kunt uitschakelen. De Stinger kan ook gelanceerd worden vanaf het Fennek-pantserwielvoertuig.”

OUD EN NIEUW

Bijzonder is dat er in het Nederlandse leger oude wapens en nieuwe technologie worden gecombineerd. „Nederland heeft in Europa een primeur met een robotvoertuig – tenminste, dat claimt Nederland – dat wordt getest in Litouwen. Hierop wordt een Browning M2 geplaatst: een oud wapen dus op een nieuw platform.”
Een andere bijzonderheid waar Wiersma op wijst, is dat Oekraïne in de huidige oorlog met Rusland zelfs nog gebruikmaakt van machinegeweren uit de Eerste Wereldoorlog. Die zijn voorzien van een vizier met ‘red dot’ om op het doel te kunnen richten (zie kader rechts). Zo doet het oude geschut niet onder voor het nieuwe. w

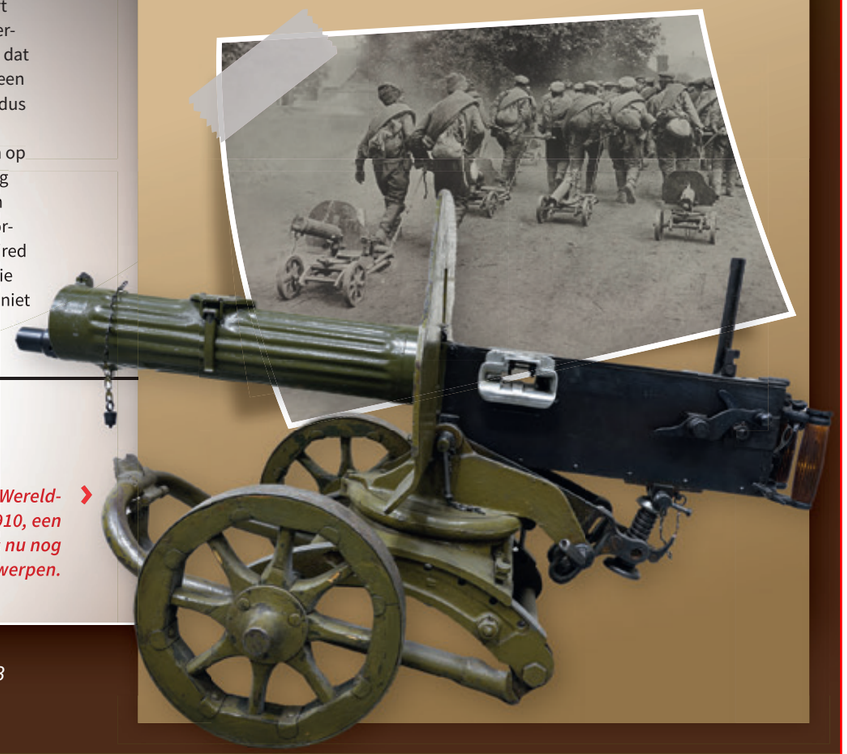
• **WEET MEER:**
www.weet-magazine.nl/weet-meer

OEKRAÏNE GOOIT ANTIEK WAPEN IN DE STRIJD

Het Oekraïense leger maakt nog gebruik van een 100 jaar oud machinegeweer: de Maxim M1910. Het is bijna lachwekkend, want hij doet erg antiek aan. Waarom kiest Oekraïne voor dit wapen?

De machinegeweren van het type Maxim M1910 kwamen voor het eerst in dienst toen Oekraïne nog onderdeel was van het Russische Rijk, bestuurd door een tsaar. Het wapen weegt 68 kilo en heeft een gepantserd schild op een apart tweewielig frame. Daardoor kan een gevechtspeloton het op een voertuig plaatsen en naar het strijdtoneel rijden.
Zoals de naam al aangeeft, is het wapen geïntroduceerd in 1910. Het is een Russische versie van het eerste werkelijk automatische vuurwapen ter wereld, dat in 1883 werd gepatenteerd door Hiram Maxim, een Amerikaanse uitvinder. Eerdere geweren hadden zes lopen die handmatig in beweging moesten worden gebracht. Maxims ontwerp maakte daarentegen gebruik van de terugslag die zich voordoet bij het afvuren van een kogel. De kracht daarvan wordt gebruikt om de volgende kogel voor de loop te brengen. Eén vinger aan de trekker ontketent een serie kogels. Door de loop met water te koelen kun je langdurig doorgaan met vuren. Moderne machinegeweren die dezelfde 7,62 mm kaliber-munitie als de M1910 afvuren wegen veel minder en zijn beter draagbaar, maar ze zijn niet watergekoeld. Continu vuren, zelfs als dit slechts een minuut duurt, kan al zorgen voor vervorming van de loop of oververhitting.

In 2016 bevestigde de Oekraïense minister van Defensie dat hij de vrijgifte van M1910’s uit de regeringsvoorraden officieel had toegestaan (het Maximgeweer hoort namelijk niet bij het standaardarsenaal van het Oekraïense leger, maar is wel op aanvraag beschikbaar). Een interne audit binnen de Oekraïense wapendepots in 2012 toonde dat dit land 35.000 van deze wapens in opslag had, alle gefabriceerd tussen 1920 en 1950. Sommige M1910’s zijn gemoderniseerd: foto’s op sociale media tonen vintage machinegeweren met moderne elektronische displays, voorzien van red dots waarmee je op doelen kunt richten. Net als een eeuw geleden is de M1910 nog steeds een dodelijk wapen. w

De Russen maakten in de Eerste Wereldoorlog al gebruik van de Maxim M1910, een machinegeweer dat de Oekraïners nu nog steeds in de strijd werpen.